

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Blagoslovljene božične praznike

želi/a bralcem in prijateljem

uredništvo in uprava.

Pravljica ali resnica.

Večer je. Sedim ob svojem radio-aparatu in z neko slastjo vrtim postajo za postajo, da ob tem čudežu moderne tehnike obidem vso Evropo. Nehote me prešine misel na skrivnostno rojstvo v tihi betlehemske noči pred dvatisočletjem. Prvi misli se kaj pridruži druga, vprašujoča: Ali ni vsa lepota skrivnostne božične noči v času moderne tehnike in znanosti samo več pravljica, lepa otroška pravljica?

Kako zelo se je v dvatisočletju v očeh človeštva spremenil obraz zemlje! Nekoč je človek svojo zemljo zrl kot središče stvarstva, danes jo pozna samo še kot neznatno zrnce v zvezdnatem morju vesoljstva. Nekoč je človeško oko zrl v divji, neukročeni naravi svet dobrih in zlih duhov, danes spoznava človeški duh v vsem naravnem žitju in bitju železni paragraf neizprosni naravnih zakonov. S kolikim triumfom je v stoletjih moderna znanost odkrivala čudeza v zemlji, na njej in nad njo, da človek strmi nad kopo človeške modrosti. In še umetnost v času tiskarskega stroja, filma, radio-aparatur in stotere druge tehnike, kako obsežna, kako pestra! Pa moderna država s svojim aparatom, s katerim sega v zadnjo vasico, s svojimi paragrafi dosega slehernega človeka, vse upravlja, vzgaja, razsoja o krivici in pravici.

Kako velikanska sprememba v človeških očeh po razdobju dvatisočletja! Torej imajo oni, ki govorijo o triumfu sodobne tehnike in znanosti, prav in smo res v vsestranskem razvoju in napredku? Potem je torej ona lepa betlehemska noč z Detetom, Marijo, pastirja in angelci samo še lepa pravljica? Potem je Cerkev, rojena v tisti betlehemske noči, s svojim naukom o nebesih, peklu, duši, Bogu, božjem Sinu samo preživela zgodba, ki ne more več ukleniti za napredkom stremečega človeškega duha v železne okove?

Torej napredek? Nekoč despotizem, suženjstvo, zatiranje malih, diktature, beda in stiska — in danes? Nekoč človek nemiren v svoji duši, poln adventnega hrepenenja po Odršeniku, ki ga vodi k Očetu, k Bogu — in danes? Nekoč človek z neutešenim hrepenenjem po odgovoru na vprašanja za ciljem svojega žitja in bitja, za zadnjim smislom narave, za onostranstvom — in danes? Torej tudi človek po dvatisočletju ni več ostal, kakoršen je bil?

Vsa človeška narava se upre ob teh mislih. Saj je tudi po dvatisočletju na svetu toliko despotije in tiranije, suženjstva, zatiranja, beda in stiske! Saj je moderni človek postal le še nemirnejši v svoji duši in s strastjo hlepi za odgovori, ali je Bog, ali je onostranstvo, zakaj živim, zakaj trpim? Saj vse v modernem človeku hrepeni za bogom in če ne najde krščanskega Boga, si ga skuša ustvariti v denarju, sili, ugodju, časti! Saj ob vsej moderni stvarnosti moderni človek kriči za odrešilnim evangelijem in če ga ne najde v krščanski blagovesti, si ga skuša nadomestiti z nacionalizmi, fašizmi in komunizmi! Saj kljub vsej svobodoljubnosti moderni človek v svoji nemoči steza roke za očetom in voditeljem in če ga ne najde v vidnem očetu in poglavarju rimske Cerkve, se z vso strastjo svoje duše oklepa svojega Hitlerja ali Ljenina!

Tudi po dvatisočletju je človek ostal, kakoršen je bil. Ves velikanski napredek dvatisočletja ni zamogel prav nič doprinesti k napredku najbistvenejšega v človeku, njegove duhovnosti in nrvnosti. Ves velikanski napredek stoletij ni zamogel razrešiti največjih vprašanj, ni mogel odpraviti nasilja, krivice in gorja. Človeku se celo zdi, da se je slabost in slabotnost človeške narave po vseh teh modernih izumih in iznajdbah le še stopnjevala, da se je ob obogatitvi znanja obogatil tudi človeški demonizem, da se je ob tisočerihih rekordih sodobne tehnike stopnjevala do rekorda tudi krivica in da se je človeštvo s svojim krikom po svobodi in osamosvojitvi podalo v tisočero novo suženjstvo in odvisnost.

V tej luči vstaja prva betlehemska noč pred dvatisočletjem v žaru vse svoje veličastnosti. O dogovor na vsa velika, največja vprašanja vseh časov in vseh ljudstev je ostal pridržan božičnemu Detetu.

Dvoboj Evrope in Azije.

Sovražnosti med Japonsko in Kitajsko trajajo že pol leta in zavzemajo vedno večji obseg. O zemlji, ki so ga japonske čete na Kitajskem zasedle, po obsegu že danes zdaleka prekaša velikost japonskega otoka in Japonci še naprej zasedajo in prodirajo. Pred tednom so tudi že imenovali novo kitajsko vlado, ki naj izpodrine vlado maršala Čangkajška in bo v vsem pokorna Tokiu.

Motil bi se, kdor bi menil, da gre na Daljnem vzhodu zgolj za spor med dvema državama. Japonska smelo trdi, da se ne bojuje proti Kitajski. V toliko ima prav, ker je njen boj na kitajski zemlji naperjen proti vplivu evropskih velesil na Daljnem vzhodu. Do svetovne vojne je bila Evropa gospodarica v Aziji in je iz nje črpala ogromne gospodarske koristi. Po vojni nastalo evropsko zmedo in še sovjetske težnje po svetovni revoluciji je Japonska spretno izrabila in izkuša sedaj Evropo izriniti iz Azije. V tej luči zadobijo nedavni napadi japonskih letal na angleške in ameriške ladje povsem novo barvo, samo tako je tudi razumljivo izredno razburjenje v Evropi in Ameriki in še brezprimerna brezobzirnost Japoncev v nastopanju proti Kitajcem. Japonska ve, da igra veliko in nevarno igro, katero zamore dobiti samo s skrajno brezobzirnostjo in odločnostjo. Kitajci so pri tem nedolžna žrtev.

Evropa je bila očitno dobra šola imperializma in nasilja za Daljni vzhod. Dogodki na kitajskih tleh so žalostnejši in strašnejši od nedavnih v Abesiniji. Temu primerno večja in dalekosežnejša bo tudi škoda, ki jo bo v Aziji utrpela Evropa v gospodarskem in moralnem oziru.

Gore so se tresle, rodila pa se je miška. Japonci so namreč potopili na kitajski reki Jangtse nek angleški in ameriški parnik. Bržkone so zasukili na ladjah nevarne tovore. V Londonu in New Yorku se je zbog tega vzdignil vihar ogorčenja, Roosevelt je zahteval oproščenja od samega japonskega cesarja. Žalostni dogodek pa je našel svoj zaključek v lepih oprostilnih besedah japonskih diplomatov in obljubi denarne odškodnine. Japonska nevarnost pa vstaja pred svetom v vedno žarkejši luči.

Orožje, samo orožje. Po podatkih Zveze narodov so se izdatki za oboroževanje držav v letu

Brez Njega in Njegovega nauka bi ostalo človeštvo kljub vsemu modernizmu in vsej znanosti le slaboten, neznaten, neuk otrok, ki mu je vse igra in igrača.

Pota vseh sodobnih rodov vodijo, četudi morda po ovinkih, v Betlehem k jaslicam. Bolj od nekdanj pretresa sedanjega človeka notranji nemir. O tem nemiru priča vsa razrvanost kulturnih, gospodarskih, družabnih in političnih prilik, ki se stopnjuje baš v našem času do najsilnejše brutalnosti, do najnesmiselnijšega uničevanja in do najstrašnejše bede in stiske. Iz sodobnih revolucij, vojn, kriz se sliši en sam krik adventnega pričakovanja: Pridi, ki naj rešiš svet!

Še tvoja pota, narod moj, naj vodijo v Betlehem! Trpiš, v trpljenju trepečeš, Odršenika iščeš. Božje Dete v jaslicah bo uteha in mir tudi tvoje nemirne duše. Voljneje boš nosil svoje trpljenje ob Trpečem in z Njim boš nekoč vstal iz smrti in bede v novo vstajenje in življenje.

1937 potrojili v primeri z letom pred svetovno vojno. Skupne izdatke sveta za orožje cenijo na okroglo 64 milijard šilingov. V primeri z letom 1932 so evropske države izdale letos za oboroževanje še enkrat toliko denarja. V oboroževanje seve prednjačijo velesile Francija, Anglija, Italija, Nemčija, Japonska, Rusija in Amerika. V isti meri in višini se je podražilo življenje. V vprašanju, ali kruh ali topovi, se svet torej odloča za topove.

Anglija v kočljivem položaju. Italija in Japonska se očitno zavedata, da jima Anglija pred letom 1940 ne more biti nevarna. Tedaj šele bo dokončno izvedla oboroževanje, s katerim mrzlično hiti. Dotlej pa si bosta obe fašistični državi lahko še marsikaj privoščili na angleški račun. Najnovejši angleški načrt gre za tem, da se združijo velesile v mirovno zvezo in zavarujejo mir za vsako ceno. V Rimu, Tokiu in Berlinu pa je za mirovne načrte zelo malo smisla. Do leta 1940 bomo nedvomno doživeli še mnoga nova iznenađenja.

Volitve med sovjeti. Predzadnjo nedeljo so v Rusiji volili prvič na podlagi nove ustave. Po poročilih sovjetskih listov je bila udeležba izredno dobra. Izvoljenih je bilo 569 poslancev v zvezni svet in 574 poslancev v narodnostni svet. Za vse volilce je bila proglašena volilna dolžnost, kandidat je postavila izključno stranka, Stalin je bil najmanj na 1000, Molotov na 600, Kaganovič na 500 in Vorošilov na 400 listah. Kdor ne bi bil volil, bi se bil izpostavil smrtni nevarnosti. Volitve torej niso presenetile. Zanimiv bo razvoj narodnostnega sveta, v katerem so zastopani vsi ruski narodi. Po Stalinovem načrtu naj bi ustvaril videz nekake samostojnosti ruskih narodov. Če pa bi kedaj iz videza zrastle resnice, je komunizmu v Rusiji odklenalo. Kajti proti volji boljševikov se narodnostno gibanje v Rusiji že danes močno širi.

Utrjeno prijateljstvo med Francijo in Čehoslovaško. Francoski zunanji minister je svoje potovanje zaključil z obiskom v Pragi. Iz uradnih poročil izzveni, da je Delbosov razgovor s tamošnjimi državniki dovedel do polnega sporazuma. Delbos je potrdil podonavski načrt ministrskega predsednika dr. Hodže in obljubil k njegovi izvedbi pomoč Francije. Kot z Rumunijo in Jugoslavijo je Delbos tudi s Čehoslovaško načel vprašanje ožjih gospodarskih in trgovinskih stikov. Francija bo Mali zvezi in Poljski dovolila posebne uvozne ugodnosti.

Važno leto 1938. Prezident Ender je napovedal, da se bo v naši državi v novem letu veliko volilo

v javne korporacije. Predvsem so potrebne volitve v stanovske korporacije po vzorcu volitev v kmetijsko organizacijo. Po možnosti se bodo vse te volitve izvedle v letu 1938. Potem šele pridejo na vrsto volitve v občine, deželne zbornice in državni zbor. Župani bodo končno volili izmed treh kandidatov zveznega prezidenta. Vseh volitev v prihodnjem letu bržkone ne bo mogoče spraviti pod streho, ker so zanje potrebne dalekosežne predpriprave.

Kratek pregled zadnjega tedna. Nemška vlada bo razpisala notranje posojilo za milijardo mark. — Med Francijo in Nemčijo so v teku pogajanja za ustavitve časopisnih sovražnosti. — Irska namerava izstopiti iz Zveze narodov. — Čehoslovaška vlada pripravlja zakon o razpustu političnih strank. — Poljska bo zahtevala preosnovo Zveze narodov. — Angleži nameravajo organizirati boj kot japonskega blaga po vsem svetu. — V starih rudnikih v Turah bo avstrijska vlada začela spet kopati zlato. — Na Brennerju je snežni plaz zasul 23 smučarjev, 12 od teh so rešili. — Na španskih bojiščih onemogoča snežno in deževno vreme sleherne vojaške operacije. — Pred Nankingom je baje padlo 70.000 kitajskih vojakov. — Sv. oče je podelil kardinalske klobuke 5 novoimenovanim kardinalom. — V Parizu so prijeli Nemca Weidmanna, ki ima na vesti 8 umorov. — Baje zbira maršal Čangkajšek novo vojsko 50 divizij in moderno opremljeno, da pritiska na Japonce. — Kljub strogim angleškim ukrepom se arabski upori v Palestini nadaljujejo. — Atenska vlada namerava Grčijo preurediti kot stanovsko državo. — Svetovno prvenstvo v šahovski igri si je priboril v nedavni tekmi z Belgijcem dr. Euwejem Rus er. Aljehin. — Kancler Schuschnigg poseti 12. januarja Budimpešto. — Božič nameravajo v Nemčiji prekrstiti v „Fest der Erneuerung des Lichtes“. — Od 1143 voljenih poslancev v nove sovjetske korporacije je samo 405 delavcev in kmetov, ostali so uradniki, častniki, inženjerji in znanstveniki.

Razstrupite ozračje!

V Logi vesi je bil v okvirju izobraževalnega društva napovedan mladinski jezikovni tečaj. Vršil se je pod vodstvom zvezinega zastopnika prvi pogovor z otroki o času in kraju šolanja. Za mlado in staro je bilo pravo razodetje, da se bo mladina v lastnem tečaju urila in vežbala v svojem maternem jeziku, ki ga izključno nemška šola v Vrbi docela prezira in prezre. Človek bi mislil, da bo nova ustanova našla oporo ali vsaj razumevanje pri vseh, ker bo nudila ljudstvu v njegovem neznosnem gospodarskem položaju novo moralno podporo ter bo dvignila njegov kulturni stalež. A glej! Novica o ustanovitvi slovenskega jezikovne-

ga tečaja je v Vrbi udarila kot bomba. Mladini v ljudski šoli so govorili, da je slovenski jezik dober kvečjemu še v Rožu, drugod nikjer. Na odgovor otrok, da se govori slovensko tudi v mnogih vrbskih trgovinah, je učitelj promptno odvrnil: *Wie lange noch!* Tudi izven šole je vzbudila novica o tečaju alarm in nek upokojen pismonoša je tolmačil svoj občutek v čudnem narečju z besedami: *Hätte ich einen Zweiundvierziger, dieses Viertel (Logo ves!) würde ich am liebsten zusammenschossen!* Pri vsem tem pa je dejstvo, da se jezikovni mladinski tečaj še sploh ni bil pričel.

Preudarimo: Ker naj bi se s pristankom starišev in seve z dovoljenjem oblasti logaveška mladina urila pod vodstvom odbornikov tamošnjega prosvetnega društva v svojem lastnem maternem jeziku — zato toliko razburjenja, groženj in prahu! Pri tem logaveški slučaj nikakor ni osamljen, marveč se v bolj ali manj ostrih oblikah ponavlja povsod, kjer se hoče mladina v svojem domačem krogu učiti svojega lastnega jezika. Dočim bi normalen človek do otrokovo in narodovo težnjo smatral za samoobsebi umevno in bi njeno izvedbo kvečjemu pozdravil, povzroča ta naša namera v deželi tolik vihar in toliko razburjenje.

Ob tem preudarku šele se razgrne, kako zelo je zastrupljeno ozračje, v katerem živimo. Pa nam mnogi pripovedujejo o vsestranski naši kulturni svobodi ter namigujejo na naše društvene prireditve. Ta naša najpreprostejša in najbolj naravna kulturna težnja pa že najde najsilovitejši odpor in grožnjo in to vočigled pristanku in dovoljenju oblasti za vodstvo mladinskih jezikovnih tečajev.

Logaveški slučaj dodobra ponazori ozračje naše kulturne svobode. **Zaman so vse obljube in dogovori, dokler se v večinskem narodu ne ukorenini resna volja za dobro sožitje z narodom-osedom.** Manjšinsko vprašanje se ne da reševati v znamenju pritajenih in očitnih groženj in še manj

s pridržkom, da ostane kulturna enakopravnost koroških Slovencev samo v besedi in na papirju. Dobro sožitje slovenskega ljudstva na Koroškem z večinskim nemškim narodom je — to naj danes še posebej in vnovič poudarimo — **v veliki meri vprašanje nemške kulturne stopnje.** Kajti resnična kultura kateregakoli naroda je najprej vidna v tem, da narod odklanja slepo samooboževanje in kratkovidno nacionalno sebičnost ter daje tudi narodu-sosedu spoštovanje, ki mu gre po vsej naravni pravici. Narod, ki ni zmožen te kulturne stopnje, se sam ponižuje na stopnjo najprimitivnejših človeških plemen.

Res da leta obrambnih bojev in glasovanja v svojih ostrinah še niso pozabljena. Še bolj pa je res, da se mnogi ljudje in mnoge organizacije še danes krčevito oklepajo tedanje psihoze, ko je veljalo: meni življenje, drugemu smrt! Dokler so merodajni ljudje in organizacije takega naziranja, je seve jalova vsaka beseda o kulturni enakopravnosti narodne manjšine. V tem političnem ozračju je škoda za vsak trud in dobro voljo.

Razstrupite narodno-politično ozračje! **Sebi, svojim organizacijam in svojim listom najprej povejte in narekujte, da vam je slovenska narodna zvestoba in slovenska ljubezen do materne jezika spoštovanja vredna vrlina,** do katere ima sveto pravico vsako ljudstvo na svetu. Dokler večinski narod ni zmožen te kulturnosti in zvestobe samemu sebi, je vsako reševanje manjšinskega vprašanja in besedičenje o mirnem sožitju narodov v deželi prazno in brezpredmetno.

r.

DOMAČE NOVICE

Podjuna in njene gospodarske skrbi!

Piše župnik Vinko Poljanec.

Ne bom pisal o slabi letini, ker bi mi to itak vsi verjeli. Je res huda za vsakdanji kruh v naših dneh. Kako šele bi bilo po naših krajih, če bi kmetje ubogali iste, ki jim svetujejo, naj ne sejejo ajde, ker ajda vse preveč izmolze zemljo! Veliko se pri nas v Podjuni govori o novi veliki tovarni, ki naj bi stala v Sinči vesi na zemljišču zadružne žganjarne, katere ustanovitev je kmetijski odbor po velikovškem vzgledu sklenil in nato odgodil, ker ni dobil kontigenta za špirit. Pravijo, da je odbor pri tem prehitel nek žid Fekete. Torej nova tovarna za krompirjevo moko je danes naš gospodarski trumf.

Ker je ozimina leta 1937 slabo prezimila, so kmetje in veliki posestniki na Nižjem Avstrijskem

PODLISTEK

Juš Kozak:

Beli mecesen.

(30. nadaljevanje.)

Kmalu pa je utihnila in upirala oči v strop. „Umrli bom,“ je zašepetala.

„A a ti, aati?“ je bolešno jecel fant in se ni ganil.

„Bebec je, bebec. To je rodila,“ se je zavedel Revež.

„Umazan je svet. Fej ga bodi,“ je šepetala bolnica. „Dejal je, da sem mu sina zvodila in me je tepel, tepel, uh, to boli, to peče.“

„Aati, aati,“ je ponavljal s čudnim glasom oni v kotu.

„Kdo te je tepel?“ je poizvedoval Revež.

„Gospodar!“ Le zajecala je še, toliko, da se je slišalo. Potem se mu je zdelo, da je slišal: „Su-val!“

Popravlil ji je vzglavje. Težko je sople. Govoriti ni mogla več. Pene, s krvjo pomešane so tiščale na usta.

Vlil ji je v usta kapljico žganja. Svetlo ga je pogledala. „Revež,“ je šepetala sunkoma, „ti ga vzemi. Neumen je — ne je dosti.“

Izvekel je od nekod stare cunje in jih namakal, da bi ji lajšal bolečine. Sunkoma so se ji dvigala prsa.

„Fej!“ — Stisnila je pesti in jih dvignila. „Vsi

so svinje!“ je zakričala s strašnim glasom. V tem hipu se ji je ulila kri in glava je omahnila.

„Umrli je,“ je dejal Revež in pokleknil. Toda hitro je odskočil. Iz fanta je privrelo tako divje, da ga je pretreslo. Na mater je planil in rjul. „A a ati, aati!“ Valjal se je in besnel. Trgal si je srajco, grizel je roke in blazni glas je polnil bajto.

Nato je utihnil, se zavlekel v kot in stekleno buljil na truplo. Revež mu je položil roko na glavo. Fant jo je prijel in se ji dobrikal, kakor žival. Izvekel je nekaj iz srajce in pomolil Revežu. Ko je ta pogledal pri luči, je videl, da so poselske bukvice, v katerih je bilo nekaj denarja in par suhih ocnic. Bile so tiste, ki jih ji je Martin takrat nabral.

Še v tisti noči je šel Revež po župnika.

„Kaj boš z bebcem?“ ga je vprašal.

„Pri meni naj ostane, tako je prosila.“

„Čakaj, kako so ga že krstili. — Oh, čisto sem pozabil.“

Po pogrebu je vodil bebca za roko domov, kajti skoro bi ga ne bil mogel odtrgati od jame. Prišedši v bajto ga je pogledal, ko se je oni splazil v kot.

„Vidiš, spet mi je pozabil povedati, kako si krščen. Pa bodi Boštjan! Boštjan!“

Stari Smrekar je previdno omrežil Lizo. Ni je vprašal, ko je naročal balo. Še manj jo je pogledal, ko so prišle v hišo šivilje in šivale ter pomerjale. Včasih se je Liza zasmejala: „Zakaj pa to, oče?“

„Boš že videla, da bo prav,“ je odgovarjal zvit in se ni spuščal v pogovore. Zdaj je vedela, čeprav ni hotela videti. Tako neslišno se je vršilo, da se ni mogla niti upirati. Kamor je prišla, so jo sumljivo pogledovali ter si mežikali.

Dokler je ni oče poklical popoldne k sebi. Zadovoljno si je mel roke. Očetovsko jo je nagoval.

„Liza, moja srčna želja se bo uresničila.“

„Katera, oče?“

„Da boš dobila moža, kakor ti gre.“

„Moža?“ Prebledela je od strahu.

„Čas je, Liza. Koliko noči nisem spal, koliko sem premišljal.“

Z odprtimi očmi je pričakovala, kar je že vedela. Le besedo še in nič več ne bo mogla iz zanke.

„Gržina pride jutri in bo vprašal. Hvala bogu, vse je pripravljeno.“

Glava ji je omahnila na prsi. Z levim očesom jo je pogledal in gostobesedno nadaljeval: „Dobra hiša. Premožna hiša. Lepo se bomo ujemali. Če bo tam zmanjkalo, bo pri nas rastlo. Nič ne pojde v izgubo. To se pravi, imeti očeta.“

„Oče, mene niste vprašali,“ je zašepetala.

„Ho, ho, kako bi ti svetovala, revica? Saj še ne poznaš sveta. Celó jaz se ukanim, ki ga že dolgo časa premišljam. Človek malokdaj tako zadene, da ne gre niti mrvica v izgubo.“

„Oče, jaz ga ne maram,“ je privrelo iz nje.

(Dalje sledi.)

in drugih sosednjih krajih njive posadili s krompirjem, ki je letos še dobro obrodil. Pritisnili so na vlado in na Dunaju je pred kratkim izšel zakon, da morajo producenti kruha h krušni moki primešati krompirjeve moke. Nastale naj bi nove tovarne in ena teh naj bi stala v Sinči vesi, dočim bi jo pliberški okolišani rajši imeli v Pliberku. Za prvo potrebo nujni kapital naj bi dala država v brezobrestnem posojilu in hkrati naj bi se zanjo uporabila svota iz glasovanjskega fonda, namenjena za sinčevaško žganjarno. Odplačevali naj bi kmetje zadružniki tako, da bi se jim v jeseni odtegoval pri krompirju gotov znesek. Za tovarno bi bilo potrebnih okoli 250.000 S, tovarna pa bi vsako leto zmlela okoli 400 do 500 vagonov krompirja. Po lokalnih informacijah bi lahko letno postavila škocijanska občina vsaj 100 vagonov, trikrat toliko dobrolska, ostalo pa globaška in pliberška okolica. Takšna je torej zamisel nove tovarne, o kateri se danes toliko govori v Podjuni.

Zamisel take tovarne na sebi gotovo ni slaba. A trezni gospodarji, ki dobro poznajo zemljo in njen donos, imajo težke pomisleke proti njej. O teh pomislekih v prihodnji številki.

Nemci v Jugoslaviji o maternem jeziku. Na 13. občnem zboru Nemške prosvetne zveze v Jugoslaviji je govoril predsednik Keks lepe besede o nemški materinščini: Po nemškem maternem jeziku smo predvsem nemški ljudje in člani naših nemških družin, sposobni, da črpamo iz njihovega življenja, veselja in žalosti. Po našem nemškem jeziku pa pripadamo tudi nemškemu deblu in nemškemu narodu. Kjerkoli materni jezik izgine, je pretrgana vez z lastnim narodom. Nemška materinščina je najožja vez z našim narodom. Kar torej v resnici izraža krvno občestvo, je svetinja matrne govorice. Naša vzvišena dolžnost je, da se je poslužujemo v vsakdanjem življenju, kjerkoli so jo zoperne prilike izpodrinile, da jo pustimo zveneti kot melodijo, katero igra Bog v človeškem srcu, da budimo zanjo navdušeno ljubezen in da po njej črpamo ljubezen in navdušenje za dela velikih sinov našega naroda.

Koroški dež. zbor. Na zasedanju minulega tedna je dež. zbor uvodno sprejel zakon o zaščiti nerojenega življenja in zakon v prilogi zadolženim občinam. Sila živahna je bila razprava okoli dež. proračuna za leto 1938, ki izkazuje primanjkljaj 561.080 S. Posl. Ehrfeld je razpravo otvoril z ugotovitvijo gospodarskih težkoč v deželi, kateri mora država pomagati z naročili koroški industriji. V splošni debati je posl. kanonik dr. Blüml povdabil cilje gospodarjenja, ki so v dušnem, kulturnem napredku, in izrazil potrebo zakona o prepovedi nedeljskega dela ter javnih zabav v adventnem in postnem času. — Za kmetijstvo je govoril posl. Mikl. (Izveleček njegovega govora priobčimo v naslednji številki. Op. ur.) — Posl. Perkonig se je predvsem zavzel za borovelske puškarje. Inž. Schumy je navajal razloge, zakaj se javnost le malo zanima za razprave dež. zbora, in podčrtal, da morajo biti funkcionarji dom. fronte samo osebe splošnega zaupanja. — V specialni debati je govoril k šolstvu dež. svetnik dr. Hurdes in naglasil brezpogojnost državljanske vzgoje mladine, izročene učiteljstvu v državnih šolah. — Posebno živahen je bil razgovor o koroških cestah, katerih zaželjene izgraditve ovira pomanjkanje javnih sredstev.

Žrtev tihotapstva. (Eisenkappel—Železna Kapla.) Minuli četrtek zvečer so se na neko ovadbo podali štirje obmejni carinski uradniki k Miklavu v Lepeno. Ko dospejo do posestva, obstojita dva izmed njih pri gozdu, ostala pa se bližata hlevu. Naenkrat zapazita tri iz hleva bežeče moške. Carinika jih zasledujeta in ker se na poziv ne ustavijo, eden njiju ustrelil in zadene zadnjega bežečih. Zadet se zgrudi na tla, strel ga je zadel v glavo. V njem so spoznali mladega posestnika Miklava. Takoj so ga prepeljali v Kaplo, a zdravnik je zamogel ugotoviti le še smrt. Pogreb nesrečne žrtve je bil minulo nedeljo, udeležilo se ga je nad 400 moških in 500 žena. Domači g. župnik se je v pretresljivem govoru zahvalil pogrebem za zadnjo ranjkemu izkazano uslugo in priporočal njegovo dušo njihovi molitvi. — Par ur pred žalostno smrtjo svojega moža je njegova žena v celovski porodnišnici porodila sinka. S težko pre-

„Da, če bi pri Kathreinerju le kuhanje ne bilo tako nerodno! Jaz imam tako malo časa!“

Kako to? Ali je to nerodno: mleti, mrzlo pristaviti in 3 minute kuhati? Kathreiner se namreč ne naliva kot zrnata kava, marveč Kathreiner se kuha, navadno kuha! S tem dobi svojo zlato-rjavo barvo in svoj fin aroma. To vendar ni nerodno, marveč je dejansko enostavno! Koliko več, veliko več dela zahtevajo na primer močnate jedi.

V Kathreinerjevi tovarni je treba delati 14 dni, da nastane iz ječmena Kathreiner, dobra Kneipova sladna kava. Ali tedaj gospodinja ne more potrošiti 3 minute za kuhanje?

Škoda za vsako skodelico Kathreinerja, ki ni pravilno kuhan.

izkušano vdovo in otroci sočustvuje vsa okolica. Bodi žalostni slučaj živo svarilo obmejnemu prebivalstvu, naj se varuje titotapstva, ranjkemu Miklavu pa bodi Gospod milostljiv!

Pod Vertačo in Zelenico... smo v letu, ki se poslavlja, obhajali vesele poroke. Pri Sv. Lenartu v Brodeh sta si dala obljubo za življenje dva para. Žlosar, Kropivnik Štini, je moral svojim štirim osirotelim otročičem preskrbeti drugo mater, katero je našel v skrbni mladi vdovi Jozefini Koren. Hanzi Malle, mlad drvar, je svojo nevesto Marijo Šerjav pripeljal iz Kotmare vesi. Pri Sv. Magdalen v Sopotnici je pridobil Regucovo Micijo drvar Hanzi Potisk, ki je nevesto popeljal na svojo malo domačijo v Podnu. V Sopotnici smo bili tudi priče vojaške poroke g. stotnika Bureka iz Celovca. Pa tudi sv. Erhard v Slovenjem Plajberku je zrl na dva mlada para. Častitljivi Bošteto očes so izročili lepo domačijo sinu Pavletu in ta si je izprosil gospodinjico Micijo, dolgoletno cerkveno pevko, od Ravnikovega očeta. Mladi Flori Ogriz, naš najvišji planinski gospodar, je popeljal na svoj visoki dom Leršnjakovo Gabrijelo. — Veselje in žalost sta najbližja sosedata, pravi pregovor, ki se je izpolnil na Ogrizevem domu, kjer so komaj teden po veseli ženitnici legli k večnemu počitku 63letni stari Ogriz; srčna naduha, posledica težavnega vojaškega življenja med vojsko in dela v hribih, je strla moža, silnega ko hrast, kralja naših planin. Nato se je smrt zglasila pri 63letni vdovi Mariji Plozinji, vzorni materi, da jo reši dolgega trpljenja. In še v tretje je zašla smrt med družino Bukovnikovega Naca, Ožekarjevega žagarja; 54-letnega skrbnega moža in očeta je ugrabila revni ženi in štirim nedorastlim otrokom, vrednim usmiljenja in potrebnim pomoči. — V Brodeh so omahnili sredi poletja kot zrel snop božje žetve Pamževa mati Lucija; od 72 let življenja so jih 28 prebolehali z veliko potrpežljivostjo. Sredi dela in skrbi za družino je neizprosna božja dekla po nedoumljivem sklepu božje previdnosti podrla komaj 42letnega Kristlana Maurer, Plaznika, najemnika obsežne Tepijeve kmetije; težko preizkušeni mladi vdovi je zapustil štiri otročiče. — Vsi, ki so se za ta svet poslovili od nas, so odšli dobro pripravljeni pred božjega Sodnika. Kar je bilo umrljivega na njih, smo ob obilni udeležbi sorodnikov in znancev spremili na božje njive, ki jih varujeta sv. Lenart in sv. Erhard. Naj bi tudi mladi po vzgledu in izročilu svojih prednikov živeli stano vitni v veri in ljubezni do Boga, zvesti svojim narodnim in krščanskim navadam! Le tako bodo srečni.

To je bila naša mati! (Izpod Pece.) Na lepem Kožlovem posestvu pod Peco je koncem tedna umrla 85letna mati Marija Pečnik. Ranjka je bila vzor korenite, neupogljive slovenske matere. Rodila in vzgojila je z ljubeznijo in skrbjo 17 otrok v dobre sinove Cerkve in zavedne narodnjake. Naj po neprestani žrtvi in daritvi za svoje počiva v miru!

Blasnikova „Velika Pratika“ za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno Din 5.— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg 10-12. Dobi se tudi v trgovinah in v upravi našega lista. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski ljudski koledar že od nekdaj. 69

Lep pogreb. (Radsberg—Radiše.) Žalostno je odjeknila po naši fari vest, da g. Jurija Ravnika, p. d. Kogelnika v Tukah, ni več med nami. Po dolgi in hudi bolezni se je v 57. leto svoje starosti preselil v prvih dneh tega meseca v večnost in zapustil ženo s 4 otroci. Bil je posestnik in čevljar in kot takšen vseskozi priljubljen med vsemi, kar je jasno pričal njegov pogreb. Na domu kakor tudi na grobu so se od rajnega poslovili cerkveni pevci. — Dne 11. t. m. so položili k večnemu počitku g. Janeza Kus-a, p. d. Tratnika v Lipici. Pri pogrebu njegovega sosedata je bil še ves zdrav in čil, poznala se mu je le peza osivelih las, toda še vidna mu je bila pri srcu molitev v domači besedi. Z rožnim vencem je korakal pred pogrebci, da skozi zasneženi gozd pripravi zadnjo pot svojemu sosedu. In on? Podlegel je pljučnici. Tako je nehalo biti njegovo dobro srce. Na njegovi zadnji poti so bili močno zastopani tudi farani iz Žrelca. Nemški pevski zbor z Radiš mu je pod vodstvom g. nadučitelja Alojzija Popatnika s svojimi žalostinkami izkazal zadnje slovo. Naj bode domača zemlja lahka! Žalujočim pa naše iskreno sožalje!

Augsdorf—Loga ves. V soboto dne 11. dec. smo položili k večnemu počitku p. d. Tomažejevo mater Uršulo Kakl. Rajna je dočakala 87. leto starosti in se je rodila pri p. d. Košatu v Deščicah kot hči Primoža Košata znanega slovenskega rodoljuba in buditelja (ta je bil sorodnik in dober prijatelj pesnika Tomaža Košat-a). Akoravno je rajna bila že dolga leta na postelji, se je zanimala za naše delovanje. V njej težki bolezni je našla največjo tolažbo v molitvi in čitanju. Bila je velika dobrotnica revežev in ni šel noben neobdarovan od hiše. Pogreba se je udeležilo veliko ljudstva od blizu in daleč, a krsto so stopali vsi otroci, vnuki in pravnuki. Prišel je na pogreb tudi sin Matevž, srezki načelnik iz Škofje Loke, s svojo hčerko. Na grobu se je poslovil od plemenite matere v tolažljivih besedah preč. g. provizor Kanduth ob asistenci domačina č. g. Koschierja in č. g. župnika Petriča, domači pevci so pa zapeli ganljive žalostinke. Počivajte v miru! Ostalim naše globoko sožalje!

Drobiž. Kanclerjeva knjiga „Dreimal Oesterreich“ je izšla v drugi nakladi. — V Monakovem je umrl feldmaršal Ludendorff. — Spodnjekoroška mlekarica je na nedavnem občnem zboru sklenila, da vstopi v že ustanovljeno koroško mlekarstvo zvezo samo pod gotovimi pogoji. — V Beljaku je umrl policijski nadsvetnik Kohlmann. — Z 6. decembrom so državne ceste na Ljubelj in Jezersko zaprte. — Žrebce za premovanje je treba javiti vsaj do 31. januarja kmetijski zbornici. — Posestnika Svanjaka v Medgoriah sta nedavno zvečer napadla dva neznana vlomilca in ga težko ranila. — Kotmirški župan Franc Hallegger je bil odlikovan z zlato zaslužno medaljo. — V Straji vesi je umrl 69letni Alojz Millonig, pd. Zdižen. Rajni Slovencev ni trpel.

NAŠA PROSVETA

Sestram v tujini.

Božič prihaja. Praznik najnežnejših čustev in najmehkejših ljubezni. Zakaj se ne bi spomnila sester, po širnem svetu razkropljenih, v dneh, ki vpijejo po domu in družini?

Božič doma! Najmlajša daje mami stolček, da pripravi jaslice, ob jaslicah božje Dete in ob njem božjo Mater. Pavle prinese majhno drevesce, ki naj s svojim naravnim zelenjem krasi božični kotiček v hiši. Vse je urejeno, vse dokončano. Tiha svečanost lega nad družino. Večerni zvon je od-

pel svoj „Ave Marija“, oče z rožnim vencem in blagoslovljeno vodo v rokah se prekriža in moli. Številna družinica se vije liki mala procesija iz veže okoli hiše in moli za očetom. Mati nosi hleb kruha, starejši brat kadilo. Tako blagoslovljajo hišo in vse naokrog nje. Sveti obredi se nadaljujejo pred jaselci in božičnim drevescem, še dolgo v noč oče glasno prebira sveto pismo, vmes poje družina lepe božičnice. Le malo se vležejo, kmalu je vse na poti h polnočnici, doma ostane le še mati, da pripravi po stara navadi običajni prigrizek z medom in maslom.

Tak je naš božični spomin na dom, drage sestre. In kak božič bodete praznovali ve v Angliji, na Holandskem, Tirolskem, v Liechtensteinu, Švici, Italiji, na Dunaju in kjer je še raztresen kak drobce naše slovenske družine? Vem! Tiho se boš, sestra, skrila v pozni uri po napornem delu v svojo sobico, v tebi se bo zganilo nekaj kot gora težkega in morečega, velika pekoča kaplja bo polzela po tvojem mlademu, cvetočem in vendar tako zastrtem in izmučenem licu. Dolgo v noč boš slonela ob mrzlem zidu in hladila vroče čelo, trudne veke se bodo začele sklepati, tvoja duša pa poroma v sladki sen srečne, blažene, svete noči, v kraj, kjer sta doma ljubezen in toplota. O, jaz vem, odkod toliko tolažbe in pokoja: tvoja mati kleči doma pri jasicah zate, mati, ki ve, kaj more in mora storiti zate. Naj bi mi hčerka ostala dobra, bo prosila mati, bodo želeli tvoji domači in vse voditeljice naše Dekliške zveze.

Vsaka božja stvar v svetu hrepeni po soncu in toploti in se brani smrti. Tako tudi tvoja dekliška duša, posebno sedaj v tihi, samotni božični urici. Kako hvaležna si ravno sedaj za vsako besedo iz domovine, ker je v vsaki zate božični pozdrav. Sestre! Božično dete, ki nas v tihi noči tolaži in veže z domačimi, naj nas obda z novim pogumom za novo pot. Kjerkoli čutite in slutite težnjo svojih osamelih src, v božični noči dajte prostosti svojim željam, da bo utešena in pomirjena vaša duša, po hitite domov vsaj v misli, pesmi in molitvi — in božič bo tudi pri vas!

To, sestre v tujini, je moja božična prošnja in želja na vas, da homo združene še me na tuji zemlji v duhu z domačimi praznovali praznik odrešujoče ljubezni.

Vas pozdravlja Marica Kr.

St. Michael ob Bleiburg—Šmihel pri Pliberku. Naši prosvetaši so se v zadnjem času močno oprijeli prosvetnega dela. Igra „Krivoprisežnik“ koncem novembra je izpadla v splošno zadovoljnost. Naslednjo nedeljo nas je obiskal sv. Miklavž in je bogato obdaril male in velike. Na Štefanovo ponovimo „Krivoprisežnika“, med odmori sodelujejo pevci. Knjižnica je odprta in naj bi se je člani pridno posluževali. Vsako nedeljo po prvi sv. maši se knjige sprejemajo in izposojajo. Izposojene knjige pa naj bi se pravočasno vračale, ker so dragoceno društveno imetje, namenjeno vsej fari. V poslovanju s knjigami bi društvo res želelo več discipline.

Šentvidski „Danici“ se prosvetna centrala zahvaljuje za poslane odvišne igre in jo priporoča v posnemanje preostalim društvom.

26. decembra v Borovljah! Velika pevška prireditve se začne točno ob pol 3. uri v kinodvorani. H prireditvi je ugodna železniška in avto-zveza, prav ugodna je tudi zveza po prireditvi. Osrednji odbor S. P. Z. se nadeja obilne udeležbe in zato opozarja, naj se vstopnice naročijo vnaprej pri g. Košatu Maksu v Borovljah. Na svidenje!

Naše prireditve v božičnih dneh. Na Štefanovo je ob pol 3. uri pop. v kinodvorani v Borovljah velika pevška prireditve, na kateri sodelujejo pevci iz St. Jakoba, Sveč, Podlublja, Borovelj, Sel in Kotmare vasi. Vstopnina od 50 g do 1.20 S. — Isto nedeljo priredi društvo v Škocijanu pri Rušu v Samožni vasi igro „Zlatarjevo zlato“. — Na Štefanovo igrajo v Globasnici misterij „Henrik — gobavi vitez“ in sicer ob 3. uri pri Šoštarju. — Isto nedeljo je v Vogrčah ob 3. uri pri Škofu igra „Pri kapelici“. — Na Štefanovo igrajo Šmihelčani ob 3. uri pri Šercerju „Krivoprisežnika“ s sodelovanjem pevcev. — Na Novo leto igrajo akademiki pri Šercerju v Šmihelu ob 3. uri pop. božično igro „Henrik — gobavi vitez“. — V nedeljo 2. januarja ponovijo akademiki isto božično igro v Žitari vasi pri Rutarju z začetkom ob 3. uri pop. — V nedeljo dne 9. januarja ponovijo ob 1 uri op. v Melvičah igro „Mlinar in njegova hči“. — Isto nedeljo je v Hodišah izobraževalen tečaj z začetkom ob 10. uri dop. Na sporedu so aktualna predavanja. Tečaj zaključi družinski večer.

— Na Tri kralje 6. januarja igrajo v Zahomcu ob 7. uri zvečer pri Hrepcu igro „Lovski tat“. Isto igro ponovijo 9. januarja ob 7. uri zvečer pri Prangarju v Zmotičah. — V nedeljo 2. januarja priredi „Planina“ v Selah ob 2. uri pop. v prosvetnem domu lepo kmečko igro „Dom“ ob sodelovanju domačih pevcev. — Na Silvestrovo zvečer ob 7. uri igra „Bilka“ v Velinji vasi pri Knabrlu velesoigro „Davek na samce“. Med odmori pevci in tamburaši.

GOSPODARSKI VESTNIK

Če v kleti plesni, je temu kriva vlaga, ki običajno izhaja iz vlažnih tal. So kleti, katerih stene so sive od plesnobe, ki se loti vseh v kleti nahajajočih se predmetov. Kako si odpomoremo? Najuspešnejša obramba pred plesnobo je zračenje in sprememba zraka. Svežemu zraku je treba omogočiti dostop v zaduhli prostor najboljši s pomočjo zračnih ventilatorjev ali dovajalcev. Zračne odprtine obdamo z mrežo, da nam ne uhajajo v kleti miši in drugi slični ptiči.

Lesni črv je nevaren sovražnik oprave, oken in vrat. V začetku ga lahko preganjamo z vbrizgavanjem redke razkuževalne tekočine v njegove jamice in z zamašenjem vhodov s pomočjo voska ali parafina. Kot tekočina se uspešno uporablja terpentinsko olje. Če pa se je črv v lesu že močno razpredel, je edina uspešna pomoč v tem, da razjedene dele odžagamo in sežgemo.

Velikovški trg minulega tedna. Na živinski trg so prignali 2 bika, 41 volov, 5 mladih volov, 97 krav, 2 telci, 6 svinj, 42 prašičev, 36 plemenjakov in 28 ovac. Cene se niso spremenile. — Na blagovnem trgu so bile sledeče cene: Jajca 18—19, kokoši, stare 2.50—4.00, mlade 2—3.50 S za komad. Surovo maslo 3.60—4.00 S, pšenica (100 kg) 39, rž 32, oves 27, proso 22, ječmen 26, ajda 30, konoplja 28 S.

Za 5 S na mesec dobavlja posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastonj Zastopniki se iščejo

Vesele in blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto voščimo vsem našim cenj. mišljenikom, priisateljem, znancem, odjemalcem, gostom, članom in vlagateljem:

Dr. Franc Petek, zdravnik in predsednik Političnega in gospodarskega društva Velikovec.	Dr. Joško Tischler, profesor, predsednik S. P. Z. Beljak.	Zveza koroških zadrug, registrovana zadruga z omejeno zavezo Celovec.
Hranilno in posojilno društvo, r. z. z n. z. Celovec.	Hranilnica in posojilnica, r. z. z n. z. Velikovec.	Hranilnica in posojilnica, r. z. z n. z. Dobrla vas.
Hranilnica in posojilnica, r. z. z n. z. Št. Janž v Rožu.	Franc Schnabl, trgovec Št. Rupert pri Celovcu.	L. Gelautz-a naslednik Cvetko Millonig, trgovec Št. Rupert pri Celovcu.
J. B. Hafner, trgovina z železnino pri „zlato kosi“ Celovec.	Štefan Andrecs, trgovina z železnino Celovec.	Marijan Šilović dalmatinski vinotoč Celovec.
Franc Plantev, trgovec Sinča vas. Velikovec.	Uršula in Josip Rutar, trgovina in gostilna Žitara vas. Št. Vid v Podjuni.	Alojz Kometter, trgovec Borovlje.
Valentin Zwitter, gostilničar Št. Jakob v Rožu.	Katarina Gabriel, gostilna, trgovina in mizarstvo Št. Janž v Rožu.	Franc Kovačič, strojno mizarstvo Podjerberg.
Štefan Bayer, upokojeni župnik logaveški Št. Jakob v Rožu.	Janez Lomšek, kolesa, stroji in glasbeni inštrumenti Zagorje.	Janko Ogris, trgovina in gostilna Bilčovs.